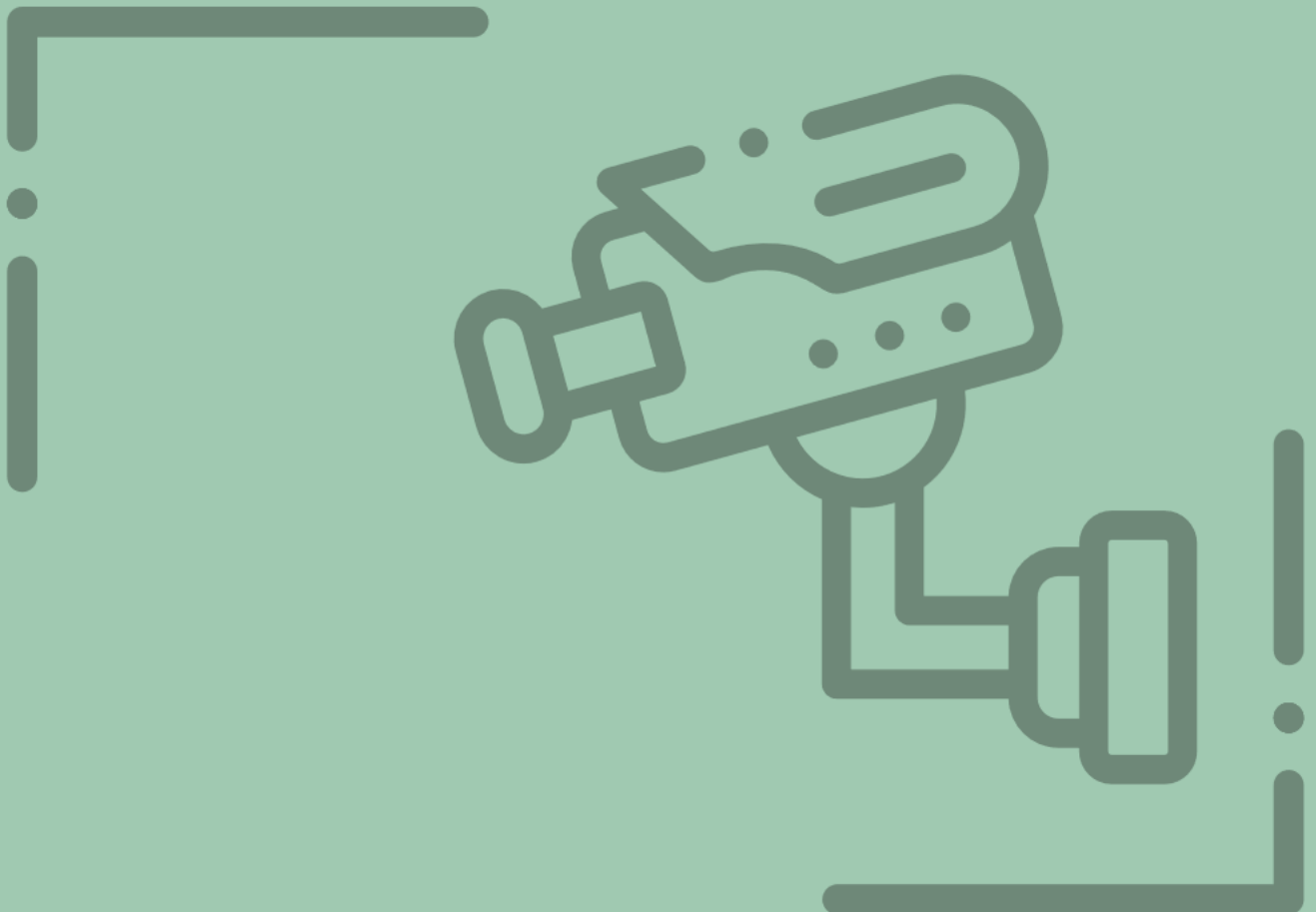

Informatívna správa o vyhľadávani a potieraní nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania za rok 2025

I. Úvod

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky predkladá Informatívnu správu o vyhľadávani a potierani nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania za rok 2025 (ďalej „správa“) na rokovanie vlády Slovenskej republiky, čím plní úlohu č. B.2 stanovenú ministromi práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky uznesením č. 527 z 3. októbra 2012 k Informatívnej správe o vyhľadávani a potierani nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania za I. polrok 2012.

Účelom tejto správy je informovať o stave v oblasti vyhľadávania a potierania nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania za obdobie roka 2025. Informácie uvedené v správe vychádzajú z výsledkov kontrolnej činnosti realizovanej v sledovanom období inšpektorátmi práce. Zistenia za rok 2025 sú prezentované v porovnaní s výsledkami činnosti v predmetnej oblasti za predchádzajúcich päť kalendárnych rokov.

Správa obsahuje aj informácie od orgánov verejnej moci, ktoré pri výkone kontroly nelegálneho zamestnávania spolupracujú s inšpektorátmi práce, a to Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru a krajských riaditeľstiev Policajného zboru.

II. Východiská vyhľadávania a potierania nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania – stav v predmetnej oblasti v roku 2025

Pojmové vymedzenie nelegálnej práce, nelegálneho zamestnávania, zákazu vykonávania nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania a výkonu kontroly obsahuje zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávani a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č. 82/2005 Z. z.“).

Kompetencia výkonu kontroly dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania je zverená kontrolným orgánom, ktorými sú inšpektoráty práce (do 31. decembra 2022 mali túto kompetenciu aj Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej „Ústredie práce“) a úrady práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej „úrad práce“ alebo „úrady práce“)).

Ustanovenie § 67 ods. 7 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č. 5/2004 Z. z.“) upravuje povinnosť inšpektorátu práce poskytovať Ústrediu práce a úradu práce oznámenie o zistení nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania a zoznam zistených fyzických osôb vykonávajúcich nelegálnu prácu. Údaje o zistených prípadoch porušenia zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania sa používajú na účely ďalšieho konania vo veci. Ustanovenie § 7 ods. 3 písm. m) zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávani a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej „zákon č. 125/2006 Z. z.“) ustanovuje povinnosť inšpektorátu práce oznamovať zistené prípady nelegálnej práce a uloženie pokuty za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania vrátane zistených skutočností uvedených v protokole o výsledku

inšpekcie práce, uloženie pokuty za porušenie pracovných podmienok na účely zrušenia potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta alebo na účely odňatia povolenia na zamestnanie na účel sezónneho zamestnania aj ďalším štátnym orgánom.

Aj v roku 2025 ovplyvňuje odhaľovanie nelegálneho zamestnávania mimoriadna situácia spojená s hromadným prílevom štátnych príslušníkov¹ tretích krajín na územie Slovenskej republiky spôsobená ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny. Vzhľadom na stále prebiehajúci konflikt na území Ukrajiny pretrvávajú aj dôvody na poskytovanie dočasnej ochrany. Vláda uznesením z 26. februára 2025 v súlade s vykonávacím rozhodnutím Rady EÚ 2024/1836 z 25. júna 2024 predĺžila poskytovanie dočasnej ochrany odídencom z Ukrajiny do 4. marca 2026. Tento mechanizmus poskytuje osobám, ktoré utekajú pred inváziou Ruska na Ukrajinu, jasné právne postavenie hneď po ich príchode do Európskej únie. Kľúčovým aspektom dočasnej ochrany je práve uľahčenie prístupu na trh práce.

Štátnym príslušníkom Ukrajiny bolo cudzineckou políciou automaticky predĺžené potvrdenie o dočasnom útočisku aj v roku 2025. Naďalej je účinný § 54f zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých údajov (ďalej „zákon č. 480/2002 Z. z.“), podľa ktorého žiadateľ, ktorý je štátnym príslušníkom Ukrajiny alebo rodinným príslušníkom štátneho príslušníka Ukrajiny, môže počas trvania mimoriadnej situácie vyhlásenej v súvislosti s hromadným prílevom cudzincov na územie Slovenskej republiky spôsobeným ozbrojeným konfliktom vstupovať do pracovnoprávneho vzťahu aj pred uplynutím deviatich mesiacov od začatia konania o udelenie azylu.

V roku 2025 došlo k zmenám v zákone č. 5/2004 Z. z., ktoré sa týkajú zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín. Ustanovenie § 21 písm. g) predmetného zákona dáva možnosť štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorému uplynula platnosť modrej karty a ktorý požiadal o obnovenie modrej karty pokračovať vo výkone zamestnania počas konania o obnovenie modrej karty. Taktiež sa zmenilo ust. § 21 ods. 1 písm. h), ktoré umožňuje v prípade žiadosti o obnovenie prechodného pobytu na účel zamestnania, aby štátni príslušníci tretích krajín neboli povinní prerušiť svoju prácu z dôvodu prebiehajúcich administratívnych postupov. Uvedená možnosť sa vzťahuje aj na štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorému uplynula platnosť prechodného pobytu na účel sezónneho zamestnania, a ktorý požiadal o obnovenie prechodného pobytu na účel zamestnania, pokračovať vo výkone zamestnania počas konania o obnovenie prechodného pobytu na účel zamestnania. Na základe uvedenej zmeny sa umožní štátnemu príslušníkovi tretej krajiny pracovať nielen odo dňa prijatia žiadosti do právoplatného skončenia konania o udelenie prechodného pobytu, ale aj do právoplatného skončenia konania o obnovenie prechodného pobytu na účel zamestnania.

Z aplikačnej praxe vyplynula potreba zavedenia prísnejších mechanizmov udeľovania povolení na vykonávanie činnosti agentúr dočasného zamestnávania s cieľom zvýšenia štandardov vykonávaných činností a ochrany práv pridelovaných zamestnancov. Rozšírili sa nové

¹ V správe používame prevažne generické maskulínium, ktoré má funkciu rodovo neutralizovať. Môžu sa ním pomenúvať osoby súhrnne, všeobecne, bez rozdielu pohlavia, má teda zástupnú funkciu substituovať ženské a mužské pohlavie. Máme však na mysli rovnako zamestnankyne ako zamestnancov, inšpektorky práce a inšpektorov práce, štátne príslušníčky tretej krajiny a štátnych príslušníkov tretej krajiny a pod.

povinnosti, ktoré agentúry dočasného zamestnávania musia dodržiavať. Konkrétne sa sprísnil podmienky na vydanie povolenia na činnosť agentúr dočasného zamestnávania podľa § 29 ods. 3 zákona č. 5/2004 Z. z. Predmetné ustanovenie sa rozšírilo o podmienku bezúhonnosti, aj vo vzťahu k fyzickej osobe, ktorá koná v mene agentúry dočasného zamestnávania, vlastníctva alebo prenájmu priestorov, v ktorých bude agentúra dočasného zamestnávania vykonávať svoju činnosť a zároveň došlo k zavedeniu dôveryhodnosti ako explicitnej zákonnej podmienky na vydanie povolenia na vykonávanie činnosti agentúry dočasného zamestnávania právnickej osobe alebo fyzickej osobe a k podrobnej špecifikácii tohto pojmu. V § 31 ods. 1 písm. j) zákona č. 5/2004 Z. z. sa zavádza povinnosť pre aktívnu spoluprácu agentúr dočasného zamestnávania s úradmi práce formou oznamovacej povinnosti relevantných zmien. Novelizované je taktiež znenie § 31 ods. 3 zákona č. 5/2004 Z. z., upravujúce podmienky, za ktorých sa Ústrediu práce priznáva možnosť pozastaviť alebo zrušiť povolenie na vykonávanie činnosti agentúry dočasného zamestnávania.

K zmenám došlo aj v oblasti pridelenia štátnych príslušníkov tretích krajín zo strany agentúr dočasného zamestnávania (§ 21 ods. 4 zákona č. 5/2004 Z. z.). V prípade, ak dočasné pridelenie štátneho príslušníka tretej krajiny skončí skôr, ako je obdobie, na ktoré mu bol udelený alebo obnovený prechodný pobyt na účel zamestnania, agentúra dočasného zamestnávania môže v rámci udeleného prechodného pobytu tohto štátneho príslušníka tretej krajiny jedenkrát dočasne prideliť za najmenej rovnako priaznivých mzdových podmienok k inému užívateľskému zamestnávateľovi na výkon zamestnania uvedeného v zozname zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily na základe potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré obsahuje súhlas s jeho obsadením. Taktiež sa precizuje povinnosť agentúry dočasného zamestnávania písomne informovať úrad práce do siedmich pracovných dní o začatí a skončení pridelenia štátneho príslušníka tretej krajiny.

K legislatívnym zmenám v roku 2025 došlo **aj v zákone č. 404/2011 Z. z.** o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č. 404/2011 Z. z.“). Národné vízum, ak je to potrebné v súvislosti s podaním žiadosti o udelenie pobytu, sa udeľuje od 1. júla 2025 až na 120 dní (z pôvodných 90) v zmysle § 15 ods. 3 písm. b) zákona č. 404/2011 Z. z. Uvedené neplatí, ak ide o podanie žiadosti o prechodný pobyt na účel podnikania podľa § 22. Rovnako s účinnosťou od 1. júla 2025 novela zákona zaviedla aj reguláciu počtu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorým je udelený prechodný pobyt na účel podnikania na základe § 129 predmetného zákona a Nariadenia vlády SR č. 182/2025 Z. z., a to stanovením kvót na ich maximálny počet v priebehu kalendárneho roka. V zmysle § 129a zákona č. 404/2011 Z. z. bude počty žiadostí určovať vláda Slovenskej republiky, ktorá nariadením ustanoví maximálny počet žiadostí o udelenie prechodného pobytu podľa § 22, ktoré môžu prijať jednotlivé zastupiteľské úrady v kalendárnom roku. Miestom podania žiadosti o udelenie prechodného pobytu na účel podnikania bude len zastupiteľský úrad Slovenskej republiky akreditovaný pre štát, ktorý štátnemu príslušníkovi tretej krajiny vydal cestovný doklad alebo v ktorom má bydlisko. Nebude možné požiadať o výnimku na podanie žiadosti na inom zastupiteľskom úrade.

V roku 2025 došlo k schváleniu zákona č. 261/2025 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s konsolidáciou verejných financií, ktorým došlo aj k novelizácii niektorých ustanovení zákona č. 125/2006 Z. z. Táto **zmena s účinnosťou od 1. januára 2026 sa týka výšky súm pokút za nelegálne zamestnávanie**. Na základe § 19 ods. 2 písm. a) zákona č. 125/2006 Z. z. inšpektorát práce uloží pokutu zamestnávateľovi alebo fyzickej osobe za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania od **4 000 eur do 200 000 eur**, ak ide o nelegálne zamestnávanie dvoch a viac fyzických osôb súčasne, najmenej **8 000 eur**. Ide o dvojnásobné zvýšenie dolnej hranice pokuty, pretože pred zmenou zákona inšpektorát práce za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania mal povinnosť uložiť pokutu od 2 000 eur do 200 000 eur, a ak išlo o nelegálne zamestnávanie dvoch a viac fyzických osôb súčasne, najmenej 5 000 eur. Ďalej sa touto novelou za účelom zefektívnenia výberu uložených sankcií a motivácie včasného uhradenia sankcie **zavádza zníženie výšky uloženej pokuty o jednu tretinu z pôvodne uloženej výšky sankcie v prípade včasného uhradenia** dvoch tretín pokuty na bankový účet uvedený v rozhodnutí (§ 19 ods. 7 zákona č. 125/2006 Z. z.).

Za účelom zjednodušenia dokazovania porušenia zákazu nelegálnej práce inšpektorátmi práce došlo od 1. januára 2026 k **zmene definície závislej práce v zákone č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce** (ďalej „Zákonník práce“), **a to vypustením znaku „v pracovnom čase určenom zamestnávateľom“** s cieľom znížiť mieru obchádzania zákazu výkonu závislej práce mimo pracovný pomer. Po novom posudzovanie naplnenia znakov závislej práce napomôže pri inšpekcii práce, kedy sa kontrolovaný subjekt odvolával na definíciu závislej práce a na nenaplnenie znaku „v pracovnom čase určenom zamestnávateľom“, hoci bolo zjavné, že inak je práca vykonávaná vo vzťahu nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca, osobne zamestnancom pre zamestnávateľa, podľa pokynov zamestnávateľa, v jeho mene.

III. Kontrolná činnosť a zistenia orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce

Výkon inšpekcie práce zameranej na kontrolu dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania bol v roku 2025 realizovaný v rámci:

- plánovaných celoslovenských a krajských úloh, ako aj
- mimoriadnych úloh,
- prešetrovania podaní právnických a fyzických osôb,
- následnej kontroly plnenia nariadených opatrení,
- vyšetrovania udalostí (pracovných úrazov a chorôb z povolania),
- spolupráce s inými orgánmi.

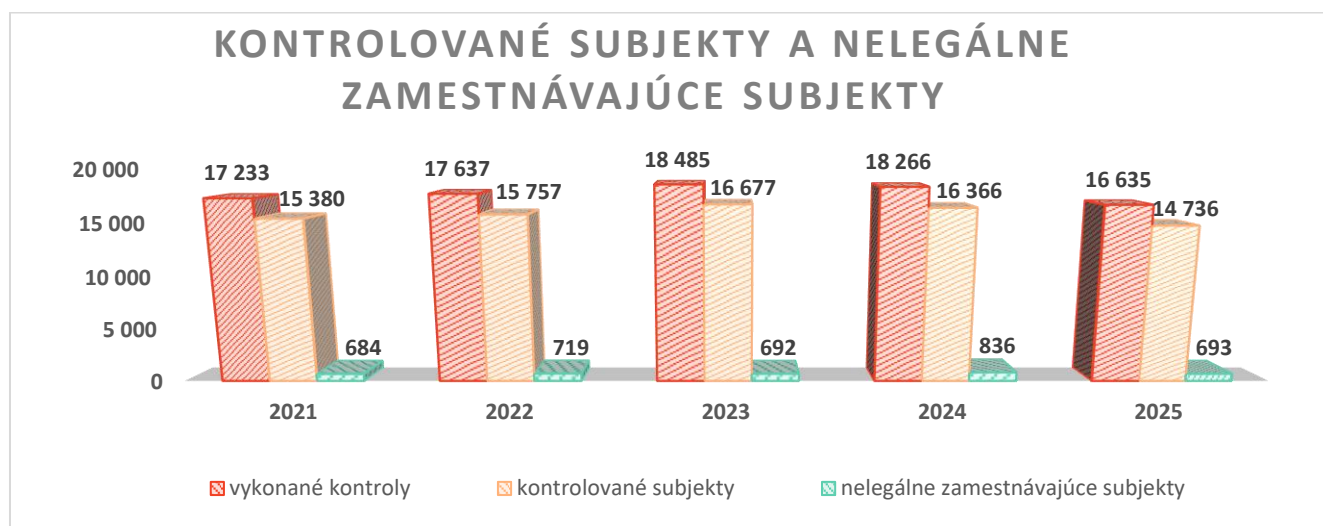
Kontrola osôb nachádzajúcich sa na pracovisku zamestnávateľa sa realizuje jednak ako samostatný výkon inšpekcie práce zameraný výlučne na kontrolu dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania, ale väčšinou ako súčasť výkonov inšpekcie práce zameraných na dodržiavanie pracovnoprávných predpisov, predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a predpisov upravujúcich oblasť sociálnej legislatívy v doprave.

V sústave inšpekcie práce taktiež pôsobia inšpektori práce vykonávajúci prevažne kontrolu dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania, ktorí realizovali svoju činnosť okrem bežného pracovného času aj v popoludňajších a nočných hodinách, počas víkendov a sviatkov. Zdrojom uvedených údajov sú výstupy z informačného systému ochrany práce (ďalej „ISOP“) podľa stavu platného k 10. januáru 2026.

III.A Výsledky kontroly

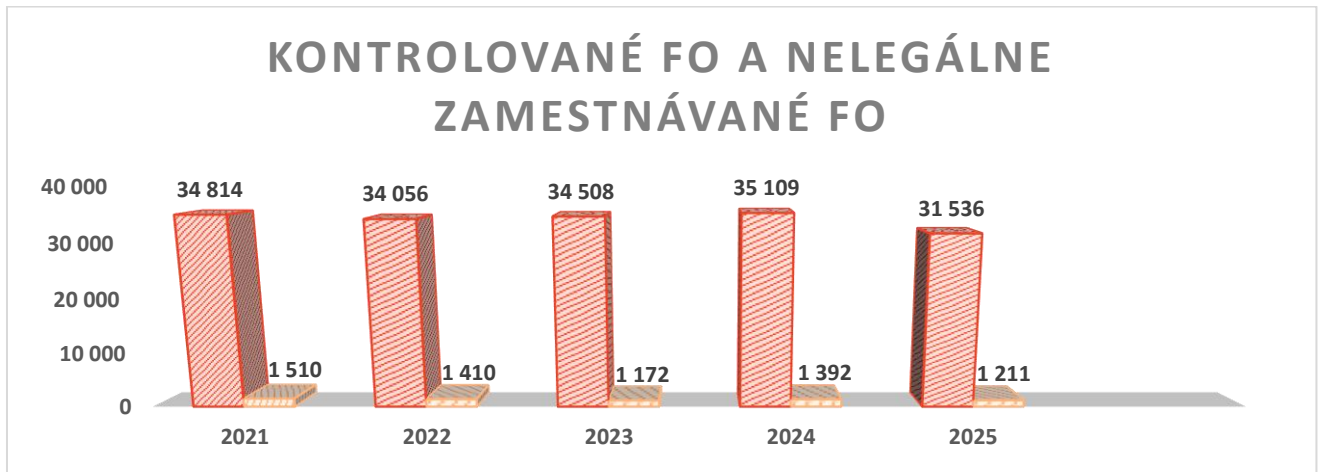
Inšpektoráty práce v roku 2025 vykonali **celkovo 16 635 kontrol** zameraných na preverenie dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, v rámci ktorých **bolo skontrolovaných 14 736 subjektov** (právnických osôb a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi) **a 31 536 fyzických osôb vykonávajúcich prácu** na pracoviskách kontrolovaných subjektov. Inšpekciou práce bolo **odhalených 693 zamestnávateľov**, ktorí porušili zákaz nelegálneho zamestnávania tým, že **nelegálne zamestnávali spolu 1 211 fyzických osôb**. (príloha k správe – tabuľka č. 1)

Údaje o vykonaných kontrolách dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania a ich výsledkoch za inšpektoráty práce znázorňuje nasledujúci graf.

Graf č. 1

Z počtu skontrolovaných subjektov (16 635) bolo v roku 2025 zistených **693 nelegálne zamestnávajúcich subjektov**. V porovnaní s rokom 2024, v ktorom bolo zistených 836 nelegálne zamestnávajúcich subjektov, tak možno hovoriť o miernom poklese efektivity výkonov kontrol vo vzťahu k nelegálne zamestnávajúcim subjektom (išlo o 17,1% pokles).

Graf č. 2

Zo skontrolovaných 31 536 fyzických osôb bolo zistené nelegálne zamestnávanie **1 211 fyzických osôb**, čo predstavuje **3,8 % podiel zo všetkých kontrolovaných osôb**.

V porovnaní s rokom 2024 tak možno hovoriť o poklese efektivity výkonov kontrol vo vzťahu k nelegálne zamestnávaným osobám, t. j. poklese percentuálneho podielu zistených nelegálne zamestnávaných osôb na celkovom počte skontrolovaných osôb (v roku 2024 išlo o 4 % podiel).

Počet 1 211 odhalených nelegálne zamestnávaných fyzických osôb zahŕňa **304 nelegálne zamestnávane žien** a **907 nelegálne zamestnávane mužov**. Teda z hľadiska rozdelenia odhalených nelegálne zamestnávaných osôb podľa pohlavia bol zistený prevažujúci podiel osôb mužského pohlavia. Podiel mužov tvoril takmer 75 % na celkových zisteniach. Inšpektoráty práce v roku 2025 zistili **26 prípadov nelegálneho zamestnávania mladistvých fyzických osôb**, čo predstavuje pokles v počte nelegálne zamestnávaných mladistvých osôb o 63,38 % v porovnaní s rokom 2024 (71 mladistvých osôb). (*príloha k správe – tabuľka č. 2*)

Z uvedeného počtu 1 211 odhalených nelegálne zamestnávaných osôb malo až **1 003 osôb štátnu príslušnosť Slovenskej republiky**. Kontrolou bolo zistené **nelegálne zamestnávanie 208 fyzických osôb – cudzincov a cudziniiek** (*príloha k správe – tabuľka č. 2 a tabuľka č. 3*)². V počte 208 je zahrnutých 6 občanov členských štátov Európskej únie mužského pohlavia, 3 občania členských štátov Európskej únie ženského pohlavia a **199 štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí mali oprávnenie na pobyt v Slovenskej republike** (z toho 55 žien a 144 mužov).

Využívanie práce cudzincov v rozpore so zákonom č. 82/2005 Z. z. bolo zistené u občanov niektorých členských krajín Európskej únie. Z týchto najväčší počet **tvorili nelegálne zamestnávane občania Bulharska (5 občanov) a Česka (2 občania)**, ktorých prácu využívali zamestnávateľa pôsobiaci najmä v odvetví dopravy a skladovania a v odvetví

² Do uvedeného počtu nelegálne zamestnávaných cudzincov ISOP započítava tie fyzické osoby, ktoré sú štátnymi príslušníkmi členských štátov Európskej únie a nie sú štátnymi príslušníkmi Slovenskej republiky, ďalej fyzické osoby, ktoré sú štátnymi príslušníkmi tretej krajiny s povolením na pobyt, a ktoré sú štátnymi príslušníkmi tretej krajiny bez povolenia na pobyt.

veľkoobchodu/maloobchodu. Z počtu 199 odhalených prípadov nelegálneho zamestnávania štátnych príslušníkov a príslušníčok tretích krajín tvorili najväčší počet **štátni príslušníci Ukrajiny (83 osôb) a Vietnamu (37 osôb)**, ktorí boli nelegálne zamestnávani najmä zamestnávateľmi pôsobiacimi **v odvetví priemyselnej výroby a v odvetví stavebníctva**. Najčastejšie bolo zistené nelegálne zamestnávanie cudzincov, ktorí nemali s fyzickou osobou, ktorej prácu využívali, založený pracovnoprávny vzťah alebo štátnozamestnanecký pomer podľa osobitného predpisu, t. j. v predpísanej písomnej forme. Prehľad o počtoch odhalených prípadov nelegálneho zamestnávania cudzincov je uvedený v prílohe k správe – *tabuľka č. 3*.

Dôležitým ukazovateľom, ktorý dotvára celkový obraz štruktúry nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, je aj počet zistení členený podľa najvýznamnejších rizikových odvetví ekonomických činností. Najviac zistených nelegálne zamestnávaných osôb bolo odhalených v odvetví **stavebníctva** (414, čo predstavuje 34,2 % z celkového počtu nelegálne zamestnávaných osôb), v odvetví **priemyselnej výroby** (161, čo predstavuje 13,3 % z celkového počtu nelegálne zamestnávaných osôb) a v odvetví **ubytovacích a stravovacích služieb** (140, čo predstavuje 11,5 % z celkového počtu nelegálne zamestnávaných osôb). Celkový prehľad o počtoch kontrolovaných fyzických osôb a nelegálne zamestnávaných fyzických osôb v členení podľa odvetví ekonomických činností je uvedený v prílohe k správe – *tabuľka č. 4*.

Nadalej pretrváva trend, že zákaz nelegálneho zamestnávania bol porušovaný **najviac malými zamestnávateľmi s počtom zamestnancov 1 – 9** (*príloha k správe – tabuľka č. 5*), a **to v absolútnych číslach 851 fyzických osôb**, u ktorých bolo odhalené nelegálne zamestnávanie. Táto skutočnosť bola zistená aj v predchádzajúcich piatich kalendárnych rokoch.

V roku 2025 bol zákaz nelegálneho zamestnávania najviac porušovaný **spoločnosťami s ručením obmedzeným (nelegálne zamestnávali 818 fyzických osôb)** a fyzickými osobami – podnikateľmi (nelegálne zamestnávali 327 fyzických osôb). Rovnaký trend v porušovaní zákazu nelegálneho zamestnávania, keď zamestnávatelia s uvedenou právnou formou najčastejšie porušovali zákaz nelegálneho zamestnávania, je možné pozorovať aj v predchádzajúcich rokoch (*príloha k správe – tabuľka č. 6*).

Najvyšší počet nelegálne zamestnávaných fyzických osôb bol odhalený u zamestnávateľov so sídlom **v Nitrianskom kraji (269)** a **najnižší počet** u zamestnávateľov so sídlom **v Bratislavskom kraji (61)**, čo predstavuje zmenu v porovnaní s rokom 2024, v ktorom bol najnižší počet odhalených v Trnavskom kraji (80) a najvyšší počet nelegálne zamestnávaných fyzických osôb bol odhalený u zamestnávateľov so sídlom v Nitrianskom kraji (289) (*príloha k správe – tabuľka č. 7*).

Inšpektoráty práce v roku 2025 zistili nelegálne zamestnávanie 1 211 fyzických osôb, z ktorých **687 vykonávalo pre zamestnávateľa závislú prácu bez založeného (písomne uzatvoreného) pracovnoprávneho vzťahu**. Na nelegálne zamestnávaných živnostníkov sa osobitne zameriavame v kapitole III.B.

V 481 prípadoch bolo porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania spôsobené **nesplnením prihlasovacej povinnosti zamestnávateľa voči Sociálnej poisťovni** za súčasnej existencie založeného pracovnoprávneho vzťahu.

Zamestnávanie štátnych príslušníkov tretej krajiny, u ktorých neboli splnené podmienky na ich zamestnanie podľa osobitného predpisu, t. j. nemali vydané povolenie na prechodný pobyt na účely zamestnania alebo povolenie na zamestnanie, **bolo zistené v 43 prípadoch**. Ide o 53,57 % nárast týchto prípadov oproti roku 2024, v ktorom to bolo zistené iba v 28 prípadoch.

V roku 2025 nebolo zistené nelegálne zamestnávanie štátnych príslušníkov tretej krajiny, ktorí by sa zdržiavali na území Slovenskej republiky v rozpore s ustanoveniami zákona č. 404/2011 Z. z. alebo zákona č. 480/2002 Z. z. a ktorí by vykonávali závislú prácu (*príloha k správe – tabuľka č. 8*).

Zohľadňujúc aktuálny stav na pracovnom trhu Slovenskej republiky sa v priebehu roka 2025 uskutočnili 4 mimoriadne úlohy zamerané aj na kontrolu dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania so zameraním na rizikové odvetvia.

Prvá úloha sa uskutočnila v spolupráci s Európskym orgánom práce (ďalej aj „ELA“) v období od 12. marca do 30. mája 2025. Úloha bola zameraná na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov týkajúcich sa mzdových nárokov v rámci celoeurópskeho akčného týždňa ELA. Pozornosť bola venovaná aj kontrole dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania samostatne zárobkovo činných osôb (ďalej „SZČO“) (tzv. falošné živnosti). V rámci uvedených výkonov boli skontrolovaní 2 zamestnávatelia a 6 fyzických osôb vykonávajúcich prácu na pracoviskách kontrolovaných subjektov v územnej pôsobnosti Inšpektorátu práce Trenčín. Kontrolnou činnosťou v rámci tejto úlohy neboli zistené žiadne nedostatky.

Druhou úlohou bola úloha realizovaná v období od 1. do 31. marca 2025 a išlo o kontrolu dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania v okresoch Stará Ľubovňa a Kežmarok. Išlo o úlohu C.26 vyplývajúcu z uznesenia vlády SR č. 31/2025. Táto úloha bola zameraná najmä na rizikové odvetvia, primárne na odvetvie stavebníctva, ale aj na ďalšie rizikové odvetvia, a to najmä odvetvie administratívnych a podporných služieb, priemyselnej výroby a odvetvie maloobchodu a veľkoobchodu. V rámci tejto úlohy boli odhalené 3 subjekty, ktoré nelegálne zamestnávali fyzické osoby a boli navrhnuté 3 pokuty v celkovej sume 21 000 eur.

Ďalšia úloha sa realizovala v období od 25. do 30. 4. 2025 na území celého Slovenska, tzv. „**výmena krajov**“. V rámci tejto úlohy tak bola vymenená územná pôsobnosť jednotlivých inšpektorátov práce na základe písomného poverenia generálnej riaditeľky Národného inšpektorátu práce. Zvýšená pozornosť v rámci tejto úlohy bola venovaná aj kontrole dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania SZČO (tzv. falošné živnosti). Táto úloha bola **mimoriadne úspešná z pohľadu počtu zistení prípadov nelegálneho zamestnávania**, nakoľko bolo v rámci nej **odhalených 72 nelegálne zamestnávajúcich zamestnávateľov, 118 nelegálne zamestnávaných osôb a navrhnutých 72 pokút v celkovej sume 288 120 eur**. Úspešnosť tejto úlohy spočíva aj v tom, že inšpektori práce sa otestujú vo výkone v nepoznanom prostredí

a eliminujú sa prípadné „väzby“ na subjekty, do ktorých chodia vykonávať inšpekciu práce v rámci svojej územnej pôsobnosti.

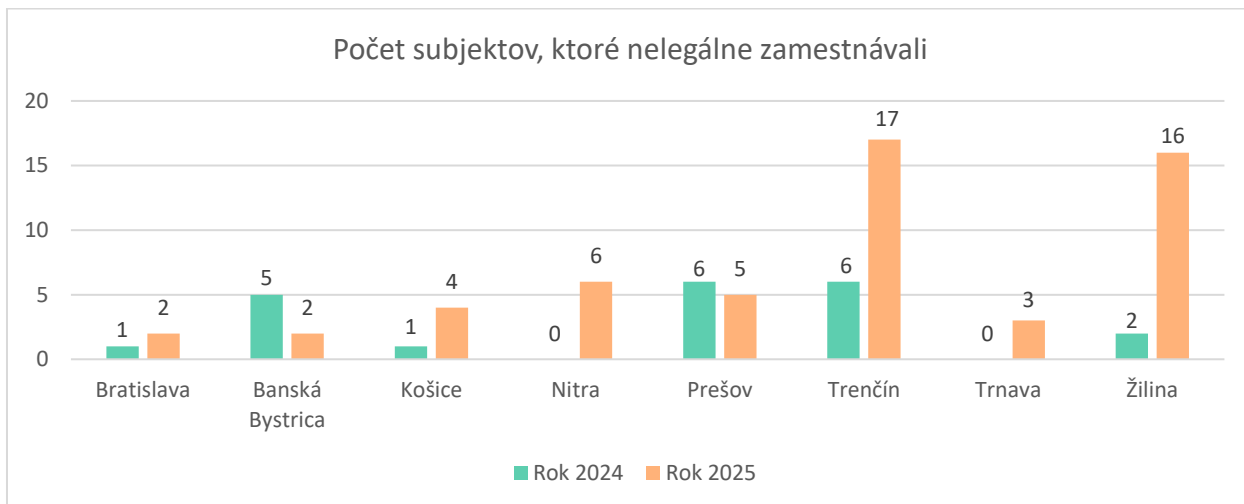
Posledná úloha bola realizovaná v dňoch 7. do 11. júla 2025, ktorá bola zameraná na kontrolu dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania **so zameraním na kontrolu tzv. „falošných živností“**. Inšpektoráty práce sa pri výbere kontrolovaných subjektov zamerali najmä na rizikové odvetvia, primárne na odvetvie výroby a služieb. Táto úloha bola taktiež úspešná z pohľadu počtu zistení prípadov nelegálneho zamestnávania, nakoľko bolo v rámci nej **odhalených 18 nelegálne zamestnávajúcich zamestnávateľov, 79 nelegálne zamestnávaných fyzických osôb a navrhnutých 18 pokút v celkovej sume 191 500 eur.**

Nemožno opomenúť ani prínos fungovania inšpektorátov práce spočívajúci v predchádzaní nelegálnemu zamestnávaniu. Toto preventívne pôsobenie je dosahované šírením informácií o spôsoboch, ako účinne dodržiavať právne predpisy, čo inšpektoráty práce uskutočňujú formou poradenstva a osvetu. Taktiež inšpektoráty práce upozorňujú na negatívne dôsledky nelegálneho zamestnávania s priamym ekonomickým dopadom na zamestnávateľov neporovnateľne finančne náročnejším, ako je finančný efekt využívania nelegálneho zamestnávania.

III.B Falošné živnosti

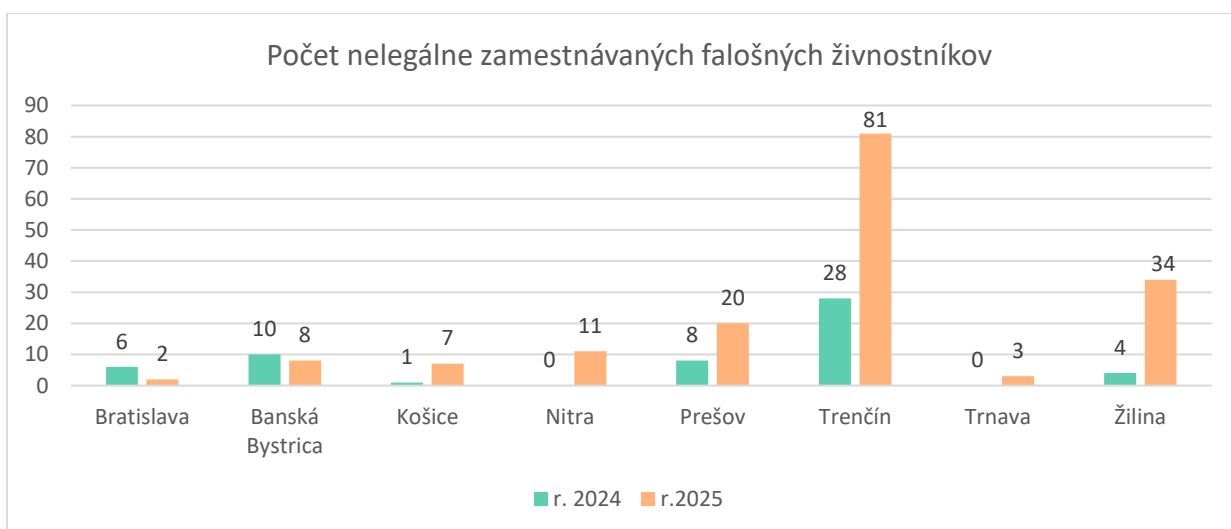
Problematika falošných živností predstavuje pre Slovenskú republiku fenomén, na ktorý sa v posledných rokoch kladie stále väčší dôraz, pretože čoraz viac zamestnávateľov sa pokúša v takejto forme obchádzať zákon. Nelegálne zamestnávanie fiktívnych živnostníkov alebo tzv. *švarcsystém* predstavuje zastretý výkon závislej práce formou občianskoprávneho alebo obchodnoprávneho vzťahu.

Zamestnávatelia využívajú výkon závislej práce vo forme falošných živností s cieľom znížiť odvody a vyhnúť sa pravidlám, ktoré musia dodržiavať v zmysle Zákonníka práce. Zamestnanci sa takýmto spôsobom dostanú do negatívnej situácie, pretože strácajú výhody, ktoré by mali, ak by mali riadne uzatvorený pracovný pomer. Strácajú napríklad nárok na dovolenku, odstupné alebo náhradu mzdy pri prekážkach v práci, ktoré im poskytuje Zákonník práce. Zároveň nesú plnú zodpovednosť za odvody, dane a prípadné sankcie, čo ich vystavuje sociálnej neistote a riziku chudoby, najmä v prípade choroby, úrazu alebo straty príjmu. Nelegálne zamestnávanie vo forme falošných živností deformuje trh práce a znevýhodňuje poctivých zamestnávateľov, ktorí dodržiavajú zákon. Z dlhodobého hľadiska nelegálne zamestnávanie vo forme falošných živností oslabuje dôveru v právny štát, znižuje úroveň ochrany práce a vedie k prehlbovaniu sociálnych rozdielov. Národný inšpektorát práce začal od roku 2024 osobitne monitorovať prípady nelegálneho zamestnávania vo forme tzv. falošných živností. Z uvedeného dôvodu v nasledujúcom texte uvádzame porovnanie výskytu tohto fenoménu za roky 2024 a 2025.

Graf č. 3

Počet subjektov, ktorí nelegálne zamestnávajú vo forme falošných živností za rok 2025, predstavuje v celkovom súhrne za všetky inšpektoráty **55 subjektov**. V roku 2024 to bolo 21 subjektov, čo znamená, že v roku 2025 ide o **zvýšenie o 61,76 %**.

Graf č. 4

V roku 2025 bol celkový **počet odhalených nelegálne zamestnávaných falošných živnostníkov 166**, čo predstavuje **zvýšenie o 191,2 %** v porovnaní s rokom 2024, v ktorom bol celkový počet nelegálne zamestnávaných živnostníkov 57.

V roku 2025 sa zvýšil aj počet právoplatne uložených pokút v porovnaní s rokom 2024. V roku 2024 ich bolo celkovo 10 **právoplatne uložených pokút**, v roku 2025 stúpol tento počet na **26**, čo predstavuje zvýšenie počtu právoplatne uložených pokút o 160 % v porovnaní s rokom 2024.

V roku 2025 sa zvýšila aj celková suma právoplatne uložených pokút o 101 000 eur. Celkovo v roku 2025 predstavuje **suma právoplatne uložených pokút 137 000 eur**, pričom v porovnaní s rokom 2024 to bolo iba 36 000 eur.

Čo sa týka štátnej príslušnosti nelegálne zamestnávaných fiktívnych živnostníkov, z celkového počtu 166 nelegálne zamestnávaných živnostníkov bolo **85 osôb štátnymi príslušníkmi tretích krajín**, čo predstavuje 50,60 % z celkového počtu nelegálne zamestnávaných živnostníkov. Najčastejšie išlo o štátnych príslušníkov Ukrajiny (41) a Vietnamu (26).

Podľa sektorov boli najčastejšie nelegálne zamestnávani fiktívni živnostníci v odvetviach administratívne a podporné služby (21), odborné vedecké a technické činnosti (18) a priemyselná výroba (13).

Z uvedených údajov možno konštatovať zlepšenie efektivity pri výkone kontroly nelegálne zamestnávaných fiktívnych živnostníkov a potvrdenie stúpajúceho negatívneho trendu zamestnávania vo forme falošných živností.

III.C Sankcie

Inšpektoráty práce v roku 2025 **právoplatne uložili pokuty za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania 735 zamestnávateľom v celkovej sume 2 620 000 eur.**

Počet právoplatne uložených pokút v roku 2025 (735) je v porovnaní s rokom 2024 (774) nižší o 5,3 %. Suma právoplatne uložených pokút v roku 2025 (2 620 000 eur) je v porovnaní s rokom 2024 (2 738 100 eur) mierne nižšia o 4,3 % (*príloha k správe – tabuľka č. 9 a 10*).

Najvyšší počet pokút bol uložený zamestnávateľom vykonávajúcim svoje činnosti v nasledujúcich odvetviach: **stavebníctvo** – 225 pokút v sume 908 300 eur, **ubytovacie a stravovacie služby** – 148 pokút v sume 432 000 eur a **priemyselná výroba** – 77 pokút v sume 318 500 eur. Počet uložených pokút v týchto odvetviach čiastočne súvisí s vysokým počtom odhalených subjektov prevažne v rizikových odvetviach (*príloha k správe – tabuľka č. 9*).

Z hľadiska posudzovania počtu právoplatne uložených pokút v súvislosti s veľkosťou zamestnávateľov určenou počtom zamestnancov bolo najviac pokút uložených zamestnávateľom s počtom zamestnancov 1 – 9, a to 556 pokút v sume 1 947 200 eur (*príloha k správe – tabuľka č. 10*). Trend v ukladaní najvyššieho počtu pokút práve tejto skupine zamestnávateľských subjektov, tzv. mikropodnikov, je rovnaký za celé sledované obdobie rokov 2020 až 2025.

Zamestnávateľmi, ktorým boli právoplatne uložené pokuty za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania, boli prevažne spoločnosti s ručením obmedzeným – 473 pokút v sume 1 673 500 eur a fyzické osoby, ktoré sú podnikateľmi – 241 pokút v sume 849 000 eur (*príloha k správe – tabuľka č. 11*).

IV. Kontrolná činnosť a výsledky kontroly v spolupráci s Prezídiom Policajného zboru SR

Aj v roku 2025 vykonávali jednotlivé zložky Policajného zboru a inšpektoráty práce **súčinnosťné kontroly** podnikateľských subjektov zamerané na odhaľovanie prípadov

nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, pričom za Policajný zbor vykonávali súčinnosťné kontroly príslušníci Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru a príslušníci jednotlivých krajských riaditeľstiev Policajného zboru.

Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru sa počas vykonávania kontrol zameriaval predovšetkým na vyhľadávanie osôb – cudzincov s nelegálnym pobytom v Slovenskej republike, na ďalšie porušovanie ustanovení zákona č. 404/2011 Z. z. a na vyhľadávanie a identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi v zmysle § 179 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov. Oblasť boja proti obchodovania s ľuďmi sa prelína s výkonom inšpekcie práce, a to najmä v oblasti pracovnoprávných vzťahov a v oblasti kontroly dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. V rámci činnosti Policajného zboru Slovenskej republiky sa na vykonávaní kontrol podnikateľských subjektov zúčastňujú aj policajti jednotlivých krajských riaditeľstiev Policajného zboru, a to v súlade s ustanoveniami § 2 a § 3 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov a ustanovením § 68 ods. 6 zákona č. 5/2004 Z. z. Keďže útvary Policajného zboru nie sú kontrolným orgánom v zmysle zákona č. 82/2005 Z. z., zistenia porušenia zákazu nelegálneho zamestnávania boli realizované inšpektorátmi práce.

V spolupráci s inšpektorátmi práce skontroloval Policajný zbor celkovo 506 podnikateľských subjektov. V rámci uvedených kontrol, ktoré boli zamerané na dodržiavanie zákazu nelegálneho zamestnávania, kontrolu pobytu cudzincov a odhaľovanie obetí obchodovania s ľuďmi, bolo **skontrolovaných celkovo 1 595 osôb, z toho 851 občanov Slovenskej republiky a 744 cudzincov.** Vykonanými kontrolami bolo zistených 7 podnikateľských subjektov, ktoré porušili ustanovenia zákona č. 82/2005 Z. z. tým, že nelegálne zamestnávali 9 občanov Slovenskej republiky a 12 cudzincov. Z uvedeného počtu 12 cudzincov išlo o 10 štátnych príslušníkov Ukrajiny, jedného štátneho príslušníka Kórejskej republiky a jedného štátneho príslušníka Vietnamu.

Aj v roku 2025 sa Slovenská republika zapojila do rozsiahlych celoeurópskych akčných dní, ktoré boli vykonávané orgánmi činnými v trestnom konaní a boli zamerané na organizované zločinecké skupiny (OCG), ktoré páchajú trestnú činnosť obchodovania s ľuďmi.

V dňoch **od 2. do 6. júna 2025** sa Slovenská republika zapojila **do celoeurópskych spoločných akčných dní Európskej multidisciplinárnej platformy proti hrozbám trestnej činnosti** (ďalej len „EMPACT“) **zameraných na obchodovanie s ľuďmi na účely sexuálneho vykorisťovania, núteného žobrania a nútenej kriminality s prihladnutím na detské obeť.** Akčné dni boli súčasne vykonávané pod záštitou Európskeho policajného úradu (Europolu), Medzinárodnej organizácie trestnej polície (Interpolu) a Európskej agentúry pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontexu) v 43 krajinách a na kontrolách podnikateľských subjektov sa zúčastnili príslušníci Policajného zboru, ako aj inšpektori práce.

V Slovenskej republike sa kontroly vykonávali na celom území, pričom počas kontrol policajti úradu spolu s inšpektormi práce skontrolovali 41 podnikateľských subjektov, a to na miestach, kde je predpoklad, že by sa mohli nachádzať potenciálne obeť obchodovania s ľuďmi, najmä

sexuálneho vykorisťovania. Počas kontrol bolo skontrolovaných spolu 303 osôb, z toho 162 cudzincov pochádzajúcich z rôznych krajín, najmä však z Vietnamu a Ukrajiny.

V dňoch **22. až 26. septembra 2025** sa Slovenská republika zapojila do rozsiahlych **EMPACT spoločných akčných dní zameraných na obchodovanie s ľuďmi na účely pracovného vykorisťovania**. Spoločné akčné dni boli súčasne vykonávané pod záštitou Europolu a ELA v 32 krajinách.

V Slovenskej republike sa počas celoeurópskych akčných dní vykonali kontroly na celom jej území, pričom príslušníci Policajného zboru spolu s inšpektormi práce skontrolovali 33 podnikateľských subjektov, a to na miestach, kde je predpoklad, že by sa mohli nachádzať potenciálne obeť obchodovania s ľuďmi, najmä na účely pracovného vykorisťovania. Počas kontrol bolo spolu skontrolovaných 317 osôb (z toho 155 cudzincov pochádzajúcich z rôznych krajín, najmä však z Vietnamu, Ukrajiny, Číny a Indie).

Všetky vyššie uvedené zistenia Policajného zboru sú zahrnuté v celkových zisteniach inšpektorátov práce podľa zákona č. 82/2005 Z. z.

Inšpekcia práce má **zastúpenie v Expertnej skupine pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi zriadenej pri Rade vlády Slovenskej republiky pre prevenciu kriminality**, ktorá hrá dôležitú úlohu pri výmene informácií a spolupráce medzi relevantnými inštitúciami s cieľom zlepšenia postupov v boji proti obchodovaniu s ľuďmi aj za účelom pracovného vykorisťovania a riešenia aktuálnych výziev v tejto téme. Pretrvávajúcimi výzvami v tejto oblasti zostáva zastrené dočasné pridelenie štátnych príslušníkov tretích krajín k užívateľskému zamestnávateľovi, ktoré môže hraničiť s pracovným vykorisťovaním a jazyková bariéra pri výkone inšpekcie práce štátnych príslušníkov tretích krajín.

V. Aktuálna judikatúra súdov v oblasti nelegálneho zamestnávania

Národnému inšpektorátu práce bolo v roku 2025 ako žalovanému v zmysle § 180 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov celkovo doručených 18 rozsudkov, ktoré sa týkali preskúmania rozhodnutí o uložení pokuty za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania. Z tohto celkového počtu doručených rozsudkov bolo 12 vydaných správnymi súdmi.

Z 12 rozsudkov správnych súdov bola v 10 prípadoch žaloba zamietnutá (z toho proti jednému rozsudku správneho súdu bola následne podaná kasačná sťažnosť žalobcom) a v dvoch prípadoch Správny súd v Košiciach zrušil rozhodnutie Národného inšpektorátu práce, ako aj rozhodnutie inšpektorátu práce a vec vrátil na ďalšie konanie.

Z celkového počtu 18 doručených rozsudkov bolo 6 vydaných Najvyšším správnym súdom SR (ďalej ako „NSS SR“). V 4 prípadoch NSS SR kasačnú sťažnosť zamietol. V roku 2025 NSS SR nevydal rozsudok, ktorým by zrušil rozhodnutie správneho súdu a vec vrátil na ďalšie konanie. V dvoch prípadoch zmenil NSS SR rozsudok správneho súdu tak, že rozhodnutie Národného inšpektorátu práce zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

V roku 2025 možno ako významný hodnotiť rozsudok správneho súdu v Banskej Bystrici, vo veci sp. zn.: 2S/11/2024 zo dňa 12 novembra 2025, v ktorom správny súd v Banskej Bystrici konštatoval, že *„Pokiaľ bolo obsahom vyššie uvedených žalobných bodov a námietok prezentovanie vlastných skutkových a právnych záverov žalobcu, ku ktorým došiel výlučne na základe svojich tvrdení, resp. vyjadrenie všeobecného nesúhlasu, tieto samé o sebe nemôžu spôsobiť nezákonnosť napadnutých rozhodnutí.“* Iba samotná odlišnosť názorov žalobcu od hodnotenia veci správnymi orgánmi nepostačuje na záver o rozpore rozhodnutí so zákonom alebo so zásadami logického uvažovania. Taktiež žalobné body neobsahovali zrozumiteľnú a konkrétnu argumentáciu, v čom sa mal správny orgán myliť pri hodnotení dôkazov alebo právnom posúdení veci, a preto boli vyhodnotené len ako všeobecný nesúhlas bez právneho významu. Správny súd zároveň uviedol, že: *„V tomto prípade sa skôr jedná o prezentovanie skutkových okolností a subjektívnych názorov žalobcu.“* Keďže žalobca nepredložil dôkazy, ktorými by vyvrátil spáchanie správneho deliktu, nebolo možné jeho zodpovednosť vylúčiť. Správny súd svojím rozhodnutím potvrdil rozhodnutie tak orgánu prvého stupňa, ako aj odvolacieho správneho orgánu.

VI. Medzinárodná spolupráca v oblasti problematiky nelegálneho zamestnávania

Inšpekcia práce spolupracuje s Európskym orgánom práce (ELA) aj v problematike nelegálneho zamestnávania (v európskom ponímaní je používaný aj pojem nedeklarovaná práca) na základe nariadenia EP a R (EÚ) 2019/1149. V rámci mobility pracovnej sily v EÚ ELA poskytuje inšpekcii práce participáciu na stretnutiach Európskej platformy na posilnenie spolupráce pri riešení problému nedeklarovanej práce, podporu pri spoločných a zosúladených inšpekciách práce medzi členskými štátmi Európskej únie, školenia pre inšpektorov práce, podporu spolupráce a výmeny informácií, analýzy a posudzovanie rizík v oblasti pracovnej mobility a iné.

Slovenská republika sa cestou ELA zapojila v roku 2025 do viacerých aktivít, išlo najmä o účasť na spoločných cezhraničných inšpekciách práce, odborných seminároch, informačných, vzdelávacích a koordinačných podujatiach, výmenných cezhraničných návštevách a iných aktivitách.

Príkladom je **spoločná cezhraničná inšpekcia práce** realizovaná v mesiaci jún 2025 **medzi Slovenskom a Nemeckom**. Išlo o prípad preverovania podozrení na výkon falošnej samostatne zárobkovej činnosti na území Nemecka zo strany SZČO vyslaných zo Slovenska, ktoré boli slovenským orgánom indikované príslušnými orgánmi Nemecka. S podobnými prípadmi podozrení na výkon falošnej samostatne zárobkovej činnosti SZČO vyslaných zo Slovenska na území iných členských štátov EÚ sa orgány inšpekcie práce začínajú stretávať čoraz častejšie. Nakoľko ide o pomerne komplikované prípady, ktoré majú priamy vplyv aj na problematiku príslušnosti k systému sociálneho zabezpečenia dotknutých osôb, ako aj na daňovo odvodové povinnosti, je pri týchto prípadoch veľmi dôležitá participácia všetkých dotknutých inštitúcií s cieľom ich efektívneho riešenia.

V podobnom prípade participovalo Slovensko na **spoločnej cielenej cezhraničnej inšpekcii práce aj so Švédskom**, v mesiaci október 2025, v ktorom išlo o podozrenia na výkon falošnej

samostatne zárobkovej činnosti vo Švédsku aj štátnych príslušníkov tretích krajín s udeleným pobytom na účel podnikania v Slovenskej republike (najmä štátni príslušníci Vietnamu).

Okrem spoločných cezhraničných inšpekcii práce sa v rámci cezhraničnej spolupráce s podporou ELA organizovalo aj **spoločné školenie českých a slovenských inšpektorov práce** v mesiaci máj 2025 vo Vysokých Tatrách, ktorého sa zúčastnilo približne 60 inšpektorov práce z oboch krajín.

Zástupcovia Slovenskej republiky v pracovnej skupine ELA – Platforma pre boj s nedeklarovanou prácou sa zúčastnili v roku 2025 workshopu, ktorého cieľom bolo ponúknuť zúčastneným príležitosť lepšie pochopiť princípy úspešnej medziinštitucionálnej spolupráce v boji proti nelegálnej práci a nelegálnemu zamestnávaniu, a to na národnej, ale aj cezhraničnej úrovni. Workshop bol špecificky zameraný na medziinštitucionálnu spoluprácu na operačnej úrovni (tzn. inšpekcie práce, vzdelávanie, kampane na zvyšovanie povedomia a ďalšie podporné nástroje) a tiež na zber dát, ich zdieľanie a analýzu. Za Slovenskú republiku bol prezentovaný model spolupráce medzi orgánmi inšpekcie práce a Sociálnej poisťovne. Zástupcovia Slovenskej republiky v Platforme sa zúčastnili belgického národného podujatia, ktoré bolo zamerané na vysielanie fiktívnych SZČO. V októbri sa zástupcovia Platformy zúčastnili workshopu v Nórsku, ktorého cieľom bolo predstaviť nórsky model medziinštitucionálnej spolupráce v boji proti nelegálnemu zamestnávaniu. V Nórsku majú zároveň vládnu Stratégiu pre potláčanie priestupkov na pracovisku, ktorá zahŕňa 10 ministerstiev a 4 ďalšie orgány verejnej moci – inšpektorát práce, daňový úrad, políciu, úrad pre sociálne poistenie.

V neposlednom rade Slovenská republika dňa 27. októbra 2025 s podporou ELA organizovala **národné podujatie na tému Zlepšenie spolupráce a informovanosti v boji proti falošnej samostatnej zárobkovej činnosti**, ktorého sa okrem zástupcov viacerých slovenských inštitúcií a sociálnych partnerov zúčastnili tiež zástupcovia Českej republiky, Španielska a Belgicka. Cieľom bolo posilniť medziinštitucionálnu spoluprácu, zdieľať poznatky z kontrolnej a rozhodovacej praxe a prediskutovať možné legislatívne aj praktické riešenia.

VII. Záver

Kontrola dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania je jednou z priorít orgánov dozoru – inšpektorátov práce.

V roku 2025 inšpektoráty práce vykonali **celkovo 16 635 kontrol zameraných na preverenie dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania**, v rámci ktorých bolo skontrolovaných 14 736 zamestnávateľov a 31 536 fyzických osôb vykonávajúcich prácu na pracoviskách kontrolovaných zamestnávateľov. Vykonanými kontrolami bolo **odhalených 693 zamestnávateľov**, ktorí porušili zákaz nelegálneho zamestnávania tým, že nelegálne zamestnávali 1 211 fyzických osôb.

V roku 2025 sa teda mierne znížil počet zrealizovaných výkonov inšpekcie práce v porovnaní s rokom 2024. V porovnaní s rokom 2024 (18 266 výkonov) ide o zníženie o 8,93 %. Viaceré

inšpektoráty práce k tejto skutočnosti uvádzali, že dôvodom je zníženie počtu inšpektorov práce, či nezáujem o voľné štátnozamestnanecké miesta. Za účelom zvýšenia povedomia verejnosti o činnosti inšpekcie práce sa preto zástupcovia inšpektorátov práce zúčastňujú aj veľtrhov práce, kde okrem iného prezentujú aj prácu inšpektorov práce ako odbornú a zodpovednú kariérnu cestu s celospoločenským dosahom. Zároveň cieľ plánovaných výkonov kontrol nelegálneho zamestnávania, ktorý bol pre rok 2025 Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR stanovený na počet 16 000, bol splnený na 104 % (16 635 zrealizovaných výkonov). Počet kontrolovaných fyzických osôb bol v roku 2025 nižší ako v roku 2024, ale aj napriek tejto skutočnosti sú kontroly nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania opodstatnené, nakoľko sa zvýšil počet odhalených nelegálne zamestnávaných subjektov vo forme falošných živností, čo preukazuje, že nelegálna práca a nelegálne zamestnávanie neustále pretrváva.

V roku 2025 bolo odhalených 1 211 nelegálne zamestnaných fyzických osôb, čo predstavuje v porovnaní s výsledkami dosiahnutými v roku 2024 (1 392) pokles o 12,98 %.

Porovnaním celkových výsledkov zisťovania porušovania zákazu nelegálneho zamestnávania s minulým rokom (160 osôb v roku 2024) možno konštatovať mierny nárast celkového počtu zistených prípadov nelegálneho zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín v roku 2025 o 24,38 % (199 osôb v roku 2025). Napriek tomu možno v porovnaní s predchádzajúcimi piatimi rokmi konštatovať nízky podiel štátnych príslušníkov tretích krajín na celkovom počte nelegálne zamestnávaných osôb v Slovenskej republike, ktorí v roku 2025 v konečnom súčte tvoria 16,4 % všetkých nelegálne zamestnávaných osôb. Na predmetný počet zistených nelegálne zamestnávaných osôb – štátnych príslušníkov tretích krajín mali nepochybne najvýraznejší vplyv legislatívne zmeny súvisiace s legalizáciou pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín počas krízovej situácie spôsobenej ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny a poskytovanie dočasného útočiska.

Aj v roku 2025 sa inšpektoráty práce naďalej stretávali s pomerne novým trendom v nelegálnom zamestnávaní, a to s **nelegálnym zamestnávaním štátnych príslušníkov tretích krajín na základe povolení na pobyt za účelom podnikania, ktorí však vykonávali závislú prácu**. Predpokladáme, že je to práve tento fenomén tzv. **falošných živností**, ktorý sa podieľa na výraznom poklese počtu štátnych príslušníkov tretích krajín vykonávajúcich prácu v klasických pracovnoprávných vzťahoch. Tiež sme toho názoru, že tento fenomén **negatívne vplýva aj na počet zistených prípadov nelegálneho zamestnávania týkajúcich sa štátnych príslušníkov Slovenskej republiky**. Ďalej je potrebné podotknúť, že podľa štatistík má Slovenská republika najviac vyslaných SZČO do zahraničia spomedzi všetkých krajín EÚ. Uvedeným protiprávnym konaním sa budú orgány inšpekcie práce zaoberať aj v nasledujúcom roku, berúc do úvahy skutočnosť, že takéto špekulatívne činnosti a postupy zamestnávateľov značne sťažujú možnosti inšpektorátov práce pri preverovaní dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania na území Slovenskej republiky a pri následnom vyvodzovaní zodpovednosti za jeho porušovanie. V porovnaní s rokom 2024 v roku 2025 venovali inšpektoráty práce vyššiu pozornosť kontrole falošných živností, čomu zodpovedá aj vyšší počet kontrol s týmto zameraním.

Kontrola dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania a vyodenie zodpovednosti za jeho porušenie plní u právnických osôb a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi, funkciu individuálnej a generálnej prevencie, čo prispieva k vzniku férového podnikateľského prostredia, v ktorom žiadny z podnikateľov nemôže získať neprímeranú výhodu oproti inému podnikateľovi, napr. tým, že nelegálnym zamestnávaním znižuje svoje náklady, prípadne pri verejnom obstarávaní môže ponúknuť nižšiu cenu za uskutočnenie zákazky.

Z vykonaných kontrol a zistení vyplýva, že nelegálne zamestnávanie, nelegálna práca, osobitne vo forme tzv. falošných živností naďalej predstavujú závažný celospoločenský, ekonomický a právny problém. Negatívne ovplyvňujú trh práce, verejné financie, sociálny systém a právnu istotu fyzických osôb. Z tohto dôvodu je nevyhnutné naďalej pokračovať v intenzívnej kontrolnej, preventívnej a poradenskej činnosti so zameraním na všetky formy obchádzania pracovnoprávných predpisov, najmä pri zamestnávaní štátnych príslušníkov tretích krajín a pri využívaní závislej práce formou falošnej živnosti.

Úspech v boji proti nelegálnym formám zamestnávania si vyžaduje holistický prístup. **Okrem represie a kontroly je potrebné bližšie sa zamerať aj na prevenciu, osvetu, analytické dáta a najmä na úzku súčinnosť medzi relevantnými štátnymi orgánmi** (napr. Sociálna poisťovňa, Finančná správa, Úrady práce a Policajný zbor) s jasne zdieľanými cieľmi a efektívnou výmenou informácií. V nadväznosti na národné podujatie na tému Zlepšenie spolupráce a informovanosti v boji proti falošnej samostatnej zárobkovej činnosti a získavanie dobrej praxe od iných členských štátov EÚ sa nám ako príklad aplikovateľný aj pre podmienky Slovenskej republiky, javí možnosť vytvorenia medzirezortného orgánu pre potieranie nelegálneho zamestnávania, ktorý funguje aj v Českej republike, a ktorého úlohou je koordinovať spoluprácu viacerých inštitúcií.

V roku 2025 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny odštartovalo **Informačnú kampaň na zvyšovanie povedomia verejnosti o vybraných sociálnych témach, ktorej súčasťou je aj téma „Posilnenie povedomia o práve na zdravé a prispôsobené pracovné prostredie“**, ktorej účelom je aj zvýšenie povedomia verejnosti o rizikách nelegálnej práce a zároveň o prínosoch legálneho zamestnávania, a teda šírenie osvetu o uvedených témach a ich dopadoch na zamestnancov, zamestnávateľov a spoločnosť ako celok. V roku 2026 bude rezort práce pokračovať v spolupráci so sociálnymi partnermi a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM) aj v téme prepojenia nelegálneho zamestnávania s témou obchodovania s ľuďmi so zameraním na pracovné vykorisťovanie štátnych príslušníkov tretích krajín.